

МЕНЕДЖМЕНТ:

ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА
І МИСТЕЦТВО УПРАВЛІННЯ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕНЕДЖМЕНТ:

ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА І МИСТЕЦТВО УПРАВЛІННЯ

Навчальний посібник

Одеса - 2024

УДК 331.1.303.005.31/159.9

Менеджмент: теорія, практика і мистецтво управління. Навчальний посібник. Одеський національний технологічний університет, 2024. 452 с.

У навчальному посібнику розглянуто основні поняття і категорії менеджменту, сутність операційного менеджменту, теорії прийняття управлінських рішень. Досліджено питання щодо управління людським потенціалом (менеджменту персоналу, івент-менеджменту, психології управління, конфліктології, організації командної роботи) та управління розвитком підприємства (контролінгу, логістики, інвестування, бізнес-планування підприємств галузі, стратегії підприємства та обґрунтування стратегічних рішень). Навчальний посібник призначено для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, широкого кола практикуючих фахівців у сфері менеджменту.

Рецензенти:

Іванченкова Л. В., д.е.н., професорка кафедри цифрових технологій фінансових операцій, ректор Одеського національного технологічного університету.

Мартинюк О. А., д.е.н., професорка кафедри менеджменту охорони здоров'я Одеського національного медичного університету.

Добровольський В.В., директор ТОВ «Одеський хлібзавод №4»

Колектив авторів: д.е.н, проф. І. О. Седікова (керівник авторського колективу) (розділ 3, пп. 3.4), к.е.н., доц. Н. М. Корсікова (розділ 1, пп. 1.1, розділ 2, пп. 2.2), Є. М. Коренман (розділ 1, пп.1.2.), PhD, Д. В. Седіков (розділ 1, пп. 1.3, розділ 2, пп. 2.4), д.е.н., проф. К. Б. Козак (розділ 2, пп. 2.1, пп. 2.4), к.е.н., доц. Ю. В. Дьяченко (розділ 2, пп. 2.3), к.е.н., доц. І. О. Відоменко (розділ 3, пп. 3.1, пп. 3.3), д.е.н., проф. І. І. Савенко (розділ 3, пп. 3.2.), к.е.н., доц. І. М. Агеева (розділ 3, пп. 3.5).

Розглянуто та рекомендовано до видання на засіданні кафедри менеджменту і логістики (Протокол № 9 від 26.02.2024 р.)

Розглянуто та рекомендовано до друку Методичною радою ОНТУ (Протокол № 10 від 03.05.2024 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою Одеського національного технологічного університету (Протокол №12 від 07.05.2024 р.)

ISBN 978-966-389-447-8

717846

ЗМІСТ

Вступ	4
РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ НАУКОВОГО УПРАВЛІННЯ	6
1.1. Менеджмент	6
1.2. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту	84
1.3. Теорія та практика прийняття управлінських рішень	122
РОЗДІЛ 2. УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ ПОТЕНЦІАЛОМ	147
2.1. Менеджмент персоналу	147
2.2. Самоменеджмент	171
2.3. Івент-менеджмент	233
2.4. Психологія управління: конфліктологія, комунікативний менеджмент, організація командної роботи	257
РОЗДІЛ 3. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА	284
3.1. Контролінг	284
3.2. Логістика	314
3.3. Інвестування	351
3.4. Бізнес-планування підприємств галузі	378
3.5. Стратегія підприємства та обґрунтування стратегічних рішень	416

ВСТУП

Сучасний етап розвитку світової економіки та національної економіки України як її складової характеризується переходом до постіндустріального суспільства та принципів геоekonomіки. Сутністю постіндустріального суспільства виступає відмова від основи індустріальної цивілізації гігантоманії: конвеєрного типу виробництва, потужних підприємств, міст-мільйонників. Для постіндустріального суспільства характерні невеликі підприємства, безвідходні технології, інноваційні рішення щодо заміни дефіцитної природної сировини синтетичною, нові джерела енергії тощо.

Принципи геоeкології полягають у формуванні у надрах світового господарства інтернаціоналізованих відтворювальних ядер (циклів) – своєрідних двигунів світової господарської системи, які набувають блукаючого характеру. *Метою геоeкономіки* є відтворення життєвих благ у новому глобальному масштабі. Для збереження суверенітету і налагодження відносин держав з наднаціональними системами національної економіки та господарюючі структури стають ланками різних відтворювальних світових циклів, а національні інтереси закріплюються не на політичних, а на економічних кордонах завдяки діяльності транснаціоналізованих структур, яким держави делегують захист своїх національних інтересів. Враховуючи означені планетарні зміни, сучасність характеризується пошуком найбільш ефективних важелів та інструментів виробничо-господарської діяльності. Саме управлінська діяльність визначає успіх організації на внутрішньому та зовнішньому ринках, якість структурних змін та її адаптаційні можливості в конкурентному середовищі.

Менеджмент виступає ефективним інструментом розробки ринкових стратегій, залучення інвестицій, впровадження ефективних інноваційних рішень та оптимізації співвідношення попиту і пропозиції. Підприємці зацікавлені у використанні його основних здобутків, оскільки він дозволяє досягти чіткої організаційної структури, зменшити трудомісткість управлінських завдань, оптимізувати розмір управлінської організації, підвищити вплив менеджерів та зосередити зусилля всіх працівників на досягненні поставлених цілей. В організаціях усе більшого значення набуває діяльність управлінців – менеджерів. Саме ці категорії працівників сприяють утвердженню підприємства на ринку, успіху в конкурентній боротьбі, втіленню нових ідей та результативних

стратегій. Вивчення науки про менеджмент є обов'язковою складовою підготовки фахівців економічних спеціальностей в усьому світі.

В Україні спеціальність «Менеджмент» входить у відповідні державні стандарти і є важливим чинником здобуття економічної освіти. Поєднання теорії та практики менеджменту допоможе сформувати конкурентоспроможного фахівця, здатного ефективно використовувати сучасні технології роботи за відповідним напрямом фахової діяльності.

Мета навчального посібника – формування знань з питань сучасного управлінського мислення у менеджерів системи спеціальних знань у галузі менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями та спеціальних знань у галузі менеджменту, практичних навичок, умінь та інших компетенцій щодо менеджменту організацій.

Компетенції, які формуються: знання та уявлення щодо сутності основних понять і категорій менеджменту; сутності основних та конкретних функцій менеджменту; сутності організації та взаємозв'язку їхніх внутрішніх елементів і зовнішнього середовища; технології розроблення та прийняття рішень у менеджменті; налагоджування ефективної комунікації у процесі управління, керівництва та лідерства, стилів управління; ролі контролінгу, інвестування у процесі управління, логістики як специфічної сфери менеджменту; визначення та оцінки ефективності вибору стратегії підприємства та прийняття відповідних рішень.

Уміння: формулювати місію підприємства (організації) на підставі системного аналізу потенціалу підприємства (організації) та факторів зовнішнього середовища; розробляти стратегічні, оперативні та поточні плани діяльності підприємства; розробляти бізнес-плани.

Універсальні компетенції: здатність до ефективної комунікаційної взаємодії; здатність до засвоєння нових знань, самовдосконалення; здатність до системного мислення, творчого пошуку, комплексного аналізу проблеми, прийняття рішень; здатність до самоменеджменту, до планування власної кар'єри; здатність працювати у команді; здатність до лідерства.